

Kvittering på innsendt hørings svar på Høring - midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina med rett til midlertidig kollektiv beskyttelse

Høringens saksnummer: 22/2155

Høring: Høring - midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina med rett til midlertidig kollektiv beskyttelse

Levert: 04/12/2022 15:32:18

Svartype:

Jeg svarte som: Annen frivillig organisasjon

Avsender: IKVO v/Signe Vibeche Holte

Kontaktperson: signe Vibeche Holte

Kontakt e-post: vibeche.holte@lillestrom.kommune.no

IKVOs svar på høringsnotatet om endringer i integreringsloven gjeldende ukrainske flyktninger

IKVO er Interesseorganisasjonen for kommunal voksenopplæring. Vi organiserer om lag 100 av landets voksenopplæringer. Til tross for ualminnelig kort høringsfrist, har mange av våre medlemmer kommet med innspill til Regjeringens foreslåtte midlertidige endringer av integreringsloven

8.3.4 Introduksjonsprogram

Det foreslås et introduksjonsprogram med varighet på seks måneder, der målet skal være enten ordinært arbeid, høyere utdanning eller høyere yrkesfaglig utdanning, eventuelt kombinert med deltidsjobb. Vår erfaring er at dette er urealistisk. Det er få yrker i Norge der du ikke må beherske norsk eller engelsk, og det tar i snitt 600 timer med norskopplæring for å nå A2-nivået muntlig (som er et minimumsnivå anbefalt for yrkeslivet).

Seks måneders programtid begrunnes med ukrainernes «høye» utdanningsnivå. Mottakene melder nå om at det er stor forskjell på utdanningsnivået blant dem som kommer, by-land har store ulikheter og unge-gamle har ulike språkkunnskaper. Vi hører at kun et fåtall (langt under halvparten) behersker engelsk godt. Det skrives samtidig i høringsnotatet på side 3 at de fleste som kommer fra Ukraina, i tillegg til videregående opplæring, trenger ett års høyere utdanning for å tilfredsstille utdanningskravet i GSU-listen (som gjelder for de fleste). IKVO mener at et seks måneders langt program ikke vil være tilstrekkelig for å sette ukrainerne i stand til å nå målene om arbeid eller inntak til høyere utdanning.

I høringsnotatet hevdes det at det «trolig (vil) være flere i målgruppen som går rett ut i arbeid uten å delta i introduksjonsprogrammet, eller før programmet er avsluttet. IKVO tror ikke at mange vil finne jobb innen 6 måneder, da det norske arbeidslivet er spesialisert, og de fleste yrker krever utdanning og relevant erfaring. Hva skjer med de som ikke kommer i jobb etter 6 måneder? Vil NAV gå inn og sikre livsopphold? Disse forholdene må avklares.

8.3.5 Språktilbud og opplæring i norsk og samfunnskunnskap

«Etter departementets vurdering er det viktig at de som kommer, får mulighet til å lære språk. Språkkunnskaper kan være av stor betydning for den enkeltes mulighet til å komme i arbeid eller annen aktivitet, delta i samfunnet og følge opp barna sine.»

IKVO støtter fullt ut dette synet, men kan ikke se at hverken alternativ 1) eller 2) møter denne målsettingen, heller tvert imot, mener vi at alternativene undergraver det systemet vi har i dag. Se kommentarene videre.

(1) «Rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap inntreffer 12 måneder etter tidspunktet for bosetting.»

IKVO mener at 12 måneder ventetid er for lang tid. All erfaring viser at det er en fordel å komme raskt i gang med opplæring.

(2) «Personer med midlertidig kollektiv beskyttelse har rett, men ikke plikt til opplæring i norsk, og retten gjelder i ett år.»

IKVO støtter forslaget om at ukrainere skal unntas for plikten hvis de av ulike årsaker ikke har motivasjon til å lære seg norsk (tenker å flytte hjem, har høy alder, traumer ol). Vi støtter IKKE forslaget om at retten kun skal gjelde i ett år, fordi mange vil trenge tid til å få barn i barnehage/ skole, få helsehjelp, skaffe seg bolig mm. Dessuten vil enkelte kommuner trenge tid for å bygge opp adekvate tilbud. Retten må derfor gjelde lengre, så lenge de oppholder seg i landet, selv om den kollektive beskyttelsen pt. kun gjelder for ett år.

Kommentarer til alternativ 1:

IKVO tolker det slik at «et fleksibelt språktilbud i norsk eller engelsk" her er tenkt gitt UTENFOR det kommunale systemet. Det vil undergrave det systemet vi har i dag med krav til kvalitet, innhold og vurdering (prøvene). Ukrainerne vil da få et tilbud av svært varierende kvalitet, ofte gitt av personer med liten eller ingen undervisningskompetanse, uten norsk som andrespråk (som kreves for undervisning av alle andre flyktninger og innvandrere) eller erfaring fra undervisning av målgruppen. Vi beveger oss bort fra målsetningen med ny integreringslov. Vår erfaring er at motivasjon for læring er størst når en flyktning/innvandrer er nyankommet. Motivasjon avhenger også av kvaliteten på opplæringen, noe som igjen er avhengig av kompetansen hos lærerne.

Dersom en deltaker i tillegg skal i introprogram, så leser vi høringsa slik at det er frivilligheten som skal gi «tilfeldig» språkopplæring i disse 6 månedene? Dette rimer dårlig med norskmål og vekten på at språkkunnskaper er viktig for at deltakere skal komme raskt i videre utdanning eller jobb.

Vi er redd at dette kan skape et A- og B-lag blant flyktningen, og at ukrainerne vil føle at de får et kvalitetsmessig dårligere tilbud enn andre flyktninger. Systemet må sikre alle flyktninger et likeverdig tilbud, slik at også ukrainerne bli i stand til å nå målet om norskkunnskaper for videre utdanning eller arbeid. Derfor må vi sikre at opplæringen følger læreplanen og at timene blir registrert, slik at de eventuelt kan bygge videre på opplæringen senere (være fleksibelt mht. arbeid-utdanning).

Kommentarer til alternativ 2:

IKVO er kritisk til et kort løp på 12 måneder, særlig hvis det ikke skal følge gjeldende læreplan og mål (selv om målet kan justeres mht. nivå). Det kan igjen skape A- og B-lag. Det vil dessuten kreve mye av kommunen med tanke på organisering av opplæringen og rapportering (noen deltakere skal ha individuell plan etter

introduksjonsloven, andre norskplan etter integreringsloven og en tredje gruppe (ukrainere) skal ha en «fleksibel plan». IKVO er opptatt av at ALLE flyktninger som kommer til Norge skal få samme kvalitet på det som tilbys. Introduksjonsprogrammet gir i dag mulighet for å differensiere programmet ut ifra mål, bakgrunn, nivå og norskmål, uansett hvilken nasjonalitet flyktningen har. Alternativ 2 fremstilles kan bidra til at ulike grupper av flyktninger settes opp mot hverandre.

IKVO er meget kritisk til at man foreslår å helt fjerne kompetansekravet for lærere. Da vet vi at kvaliteten på opplæringen vil gå vesentlig ned. Det er i dag mulig å gjøre unntak fra kompetansekravet. En slik åpning er tilstrekkelig for å møte dagens utfordringer. IKVO mener at det ikke skal lempes på kompetansekravet så fremt det er mulig å finne kvalifiserte lærere.

Kommunene i IKVO stiller seg bak at 75 t. samfunnskunnskap ikke prioriteres i de første 12 månedene, men vi mener at samfunnskunnskap er viktig for alle som skal bo her, og kurset bør gjennomføres på et senere tidspunkt. Mange ukrainere vil kunne følge kurset på russisk, enkelte på engelsk og enda flere på ukrainsk, når modulene blir oversatt. Det er i dag flere forsøk med digitale kurs med en nettlærer og deltakere i ulike klasserom. IKVO er sikker på at kommunen vil løse utfordringen med å tilby samfunnskunnskap på et språk deltakeren forstår, bare fristen utvides noe, for eksempel med 6 måneder.

Avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap skal dokumentere deltakerens norsknivå etter endt opplæring. Det er viktig dokumentasjon, da prøvene bla. gir grunnlag bl.a. for permanent opphold. Derfor bør læreplan og norskmål følges, med tilhørende rettigheter til opplæring og måling av sluttkompetanse.

14.2 Økonomi:

- IKVO er meget kritisk til en ordning der kommunene ikke sikres inntekster før etter 12 måneder. Ingen kommune har økonomi til å forskuttere opplæring. Vi må planlegge kurs etter antall deltakere som utløser tilskudd. Dette systemet må ligge fast, ellers undergraves hele det kommunale integreringssystemet.

- Mange kommuner har rigget for å ta imot mange nye deltakere i norskopplæring fra høsten 2022. Vi må sikres at vi har en økonomi til å gjennomføre dette løftet.

Til kap 10: opplæringsloven

AD: søknadsfrist videregående opplæring:

Barnekonvensjonen tillater ikke at barn forskjellsbehandles. IKVO er bekymret for at søknadsfristen til vgo vil utgjøre forskjellsbehandling mht retten til opplæring fordi mange ungdommer ikke vil få mulig til å søke videregående opplæring i tide. Regjeringen vil beholde søknadsfristen 1. februar (særskilt grunnlag) og 1. mars (ordinært inntak) for inntak til videregående opplæring. Mange ukrainere vil ikke kunne innfri denne søknadsfristen. Fylkeskommunen har ansvar for ungdommene mellom 16-24 med ungdomsrett, men melder allerede at kombinasjonstilbudene rundt om er helt fulle (jf prøveinntaket). Da kan ungdommene risikere å stå uten tilbud/å måtte vente nesten ett år før de kommer inn. I ny integreringslov har gruppa 16-19 år har mistet retten til opplæring i norsk og samfunnskunnskap når de samtidig har ungdomsrett til videregående opplæring. den nye integreringsloven. Dersom fylkeskommunen ikke kan tilby norskopplæring i egen regi vil ungdommene stå de utenfor all utdanning.

IKVO mener derfor at integreringsloven må endres, slik at gruppa 16-19 år kan få verdifull systematisk opplæring i norsk og samfunnskunnskap og/eller grunnskole for voksne /fvo MENS de venter på å få fulltids plass på videregående skole. Dette kan

løses ved at kommunen får norsktilskudd for denne gruppa (slik det var i introloven), eller ved at fylkeskommunen kjøper plasser i den kommunale voksenopplæringen. For at det skal skje, må myndighetene kreve at fylkeskommunen skaffer ungdommene et tilbud inne tre måneder, slik kravet er for kommunal voksenopplæring.

Konklusjon:

IKVO er meget kritisk til begge alternativene skissert i høringa, da de etter vår mening undergraver de gode ordningene vi har i dag for å motta og kvalifisere flyktninger.

Vi opplever at viktigheten av kvalitativ god språkopplæring i begge alternativer undergraves. Språk er definert i integreringsloven som et av de viktigste suksesskriteriene for integrering. Kommunene har lang erfaring med flyktninger fra Bosnia på 1990-tallet og fra Syria i 2015. De gangene ble kommunene satt på prøve, men systemet fungerte. Vår mening er at vi må bruke disse systemene, styrke dem og videreutvikle dem. Vi må heller gjøre mindre tilpasninger mht frister, mål osv., enn å se bort fra de ordningen som gjelder for integrering av flyktninger generelt. Kommunene har kompetanse og de forbereder seg nå på å gjennomføre norskopplæring og introprogram. Da må de trygges på at de fortsatt skal motta tilskudd for å utføre denne viktige oppgaven.

Skulle det likevel være at regjeringen holder fast ved ett av alternativene, synes IKVO at alternativ 2 er å foretrekke (under tvil). IKVO mener videre at ungdommer fra Ukraina må sikres rett til opplæring, uansett alder og bakgrunn. Vi er redd den nye integreringsloven er et hinder for dette, og vi krever derfor tiltak som sikrer retten til opplæring for denne sårbare gruppa.

Lillestrøm, 11.4. 22

S. Vibeche Holte, styreleder

Alle svar må gjennom en manuell godkjenning før de blir synlige på www.regjeringen.no.